

2) Af Bestemmelserne i Udkastets §§ 8 og 13 fremgaar det, at der ved Beregning af Formuestigningsafgift bortses fra Kapitaler, med Hensyn til hvilke den afgiftspligtige alene har en Rentenydelsesret, men hvoraf han er formueskattepligtig i Medfør af Bestemmelserne i Statsskattelovens § 12, Nr. 2, hvorunder falder Fideikommiskapitaler. Det fremgaar endvidere af Bemærkningerne til § 8, at denne Undtagelse dels er grundet ved, at de Kriterier, der bestemmer disse Kapitalers Formueskattepligt, er fastsat efter Hensyn, der ikke synes at kunne være afgørende for, om Stigningen paa saadanne Kapitaler bør inddrages under Formuestigningsafgiften, og dels ved, at det skønnes uheldigt, om Formuestigningen paa disse Kapitaler skulde beskattes under Sammenlægning med Stigningen paa Rentenyderens egentlige Formue, idet dennes Størrelse og Vækst derved bliver medbestemmende for Omfanget af den Beskatning, der vilde ramme den baandlagte Kapital. Da Stigningsafgiften i det Omfang, den vedrører den baandlagte Kapital, givetvis af Rentenyderen maatte kunne forlanges udredet af Kapitalen, vilde det Indgreb, som Kapitalejeren maatte taale, derved blive bestemt af et ham saa uvedkommende og tilfældigt Moment som Størrelsen af den aktuelle Rentenydere Formue og Stigning paa denne.

Skønt det i Bemærkningerne nævnes, at Stigningen paa saadanne Kapitaler i Almindelighed vil være begrænset til Kursstigningen paa de Effekter, hvori Kapitalen er anbragt, og at denne Stigning oftest vil blive opslugt af Fradraget efter Forslagets § 17, betragtes det aabenbart som en Begunstigelse af disse Rentenydere, at man, som det hedder, „renoncerer“ paa Formuestigningsafgift af de omhandlede Kapitaler, saaledes at der altsaa ved Beregningen af saavel Basisformuen som Slutformuen bortses fra disse. Man synes ganske at overse, at den stabiliserende Virkning, som Medregningen af en saadan Formue, der ikke altid er steget de 20 pCt., som Fradraget udgør, kan udøve paa Indehaverens øvrige „egentlige“ Formue, her ved berøves ham. Medens 4½ pCt. Obligationer ult. December 1938 stød i Kurs ca. 95, stod de ult. December 1945 i Kurs 103, hvilket giver en Stigning paa 8,4 pCt., hvilken Stigning paa Grund af stadige Udtrækninger langt fra fuldt ud er kommet Formuen til gode. Man har imidlertid valgt det Standpunkt at betragte den bundne Kapital som noget Rentenyderen uvedkommende. Hvis man, som ovenfor, som Eksempel gaar ud fra en Fideikommiskapital paa 1 Mill. Kr., betyder denne Bestemmelse, at Indehaveren mister Adgangen til af Stigningen paa sin øvrige Formue at „begrave“ 116 000 Kr. Hvor meget dette betyder i Penge, afhænger naturligvis ganske af Størrelsen af hans øvrige Formue, men hvis denne er forholdsvis beskeden, vil der let kunne blive Tale om ca. 50 pCt. af Formuestigningen.

3) Indehavere af Pengefideikommiss er faktisk ikke Ejere af de paagældende Kapitaler. Som anført betragtes de i formueskatteretlig Henseende som saadanne, men bortset fra Retten til at svare Skat af Kapitalerne savner Indehaverne enhver Form for Ejerbeføjelser over disse. De er ganske afskaaret fra at træffe Dispositioner over Midlerne og anbringe disse, saaledes at de giver en gunstig Forrentning. De kan ikke anvende dem som Driftskapital i deres Erhvervsvirksomhed eller starte en saadan paa Grundlag heraf. De kan ikke bruge dem til Køb af en Udlejningsejendom eller en Landbrugsejendom, som de selv vilde drive. De har derfor heller ikke Mulighed for — som Indehavere af fri Formue — gennem deres fremtidige Virksomhed at genskabe den Kapital, som man nu vil berøve dem. I denne Forbindelse skal jeg fremhæve, at der mellem egentlige baandlagte Midler og Fideikommiskapitaler bestaar den afgørende Forskel, at de første i de fleste Tilfælde er baandlagt af Kapitalens Skaber og frie Ejere paa Basis af hans Kendskab til Arvingernes Karakteregenskaber og saaledes, at Kapitalen kun er baandlagt i een Generation og derefter frigives — i mange Tilfælde i Praksis oven i Købet helt eller delvis frigives tidligere, hvor særlige Forhold taler derfor —, medens Baandlæggelsen ved Pengefideikommiss ikke er fastsat paa Basis af Testators Kendskab til og Bedømmelse af Besiddernes Egenskaber, men tværtimod paa Tid og Evighed af en Testator som Regel fra en for længst afdød Generation, hvilket har den Konsekvens, at den lemfældige Praksis, der følges med Hensyn til Overformynderi-Midler, ikke anvendes her, hvor Justitsministeriet derimod meget nøje vaager over, at Fideikommiskapitalen ubeskaaret overgaar fra Generation til Generation.

Indehaveren af et Pengefideikommiss bør derfor ikke betragtes som Ejer af Fideikommiskapitalen, men derimod i det højeste som Ejer af den Rentenydelsesret,